

Összegzés

A bevezető gondolat szerint a meglévő művek világa széthullott, visszafordíthatatlanul szalad el a múlt. A fenti szemléletmódnak nem is célja az, hogy csak a múltbeli viszonyai alapján, csakis historikus adatai szerint nézzen egy műalkotást, hanem az, hogy a gyökereket nem tagadva, azokra épülve egy saját, jelenbeli viszonyt képezzen vele. Annak céljából, hogy a befogadó lelke számára az alkotás táplálék legyen, s így a mű, ki tudja mondani az igazságát, mely benne rejlik.

Ilyenképpen a befogadó maga is egy „mű” lehet, amely ha nyitott, akkor Alkotója ki tudja faragni belőle a hűséges és szeretett tanítványt, a Krisztus-követőt.

A cikk írója: Marton Janka, az ELTE tanítóképző karán vizuális nevelés szakon művészettörténetből diplomázott. Ez idáig rövid írásai jelentek meg az [AQUILA Magazin](#)ban.

Avilai Szent Teréz előtt tisztelegve

Pável Márta A misztikus teológia alapjai című könyvéből (a szerző engedélyével) egy fejezet

Negyedik lakás

Ez a „Cum dilatasti cor meum” – mikor kitágítottad szívemet – állapot.

(2.) A. Szt. Teréz 4. lakás 1. f. „*Ebbe a lelki lakásba rendesen nem férkőznek be azok a mérges fenevadak, s ha mégis megtennék, nem veszedelmesek már a lélekre nézve, sőt inkább hasznára vannak*”. A szív már akkora, hogy szinte fizikailag fájdalmas! Minden anomália fájdalmasan csapódik le, olyanok is, ami mellett az ember addig elment. Jobban fájnak már az embertársak szenvedései, a szeretetlenség, a visszaélések és napestig sorolhatnám, mennyi bajt okoznak a bűneikkel. A mérges fenevadak nem belülről hatékonyak, hanem a tevékenységük „eredménye” az, ami végtelenül elszomorító.

Uo. „... ebből a lelki lakásból a következőbe nem a sok gondolkodás segíti át az embert, hanem a nagy szeretet. Azért ne is mulasztatok el semmit sem megtenni, ami a szeretetet éleszti.” A szeretet eddig nem ismert foka, működése teszi érzékenyebbé a misztikust a többi ember élete felé. Addig soha nem gondolta volna a lény, hogy valaha is fizikailag fog fájni, hogy Isten nélkül, transzcen-

dentális egzisztencia építése nélkül mennek el mellőle az ismerősei, kollégái, rokonai stb. Legszívesebben befogná az érzékszerveit a haladó, a negyedik lakásban lévő lény, ne lásson, ne halljon, mert sok ez neki. Mégsem teheti meg, mert a dolga az, hogy ébresszen, tanítson, mindenkinek ragyogjon, Istent dicsőítse.

Ez a „lakás” sem takarhat tökéletes lényt, mert az ember erősen változó. A földi élet fizikai fájdalmakkal szolgálhat, a test is időszakosan ellanyhulhat, a lendület időnként alábbhagyhat és szórakozottsággal párosulhat. Időnként fellépő – és ezt embere válogatja mennyi ideig tartó és milyen mélységű – lelki szárazság törhet rá, melybe nem szabad beletörődni, küzdeni kell ellene, ezzel együtt el kell fogadni – most ez is lehet... –, hogy az úttal is járhat, amúgy meg egy kis szenvedés senkinek sem árthat. Nem tudnám egyszerűen (és röviden) megmagyarázni, ki nek van ilyen lelki szárazsága és ki az, akinek alig fordul elő, ez ugyanakkor személyre szabott kegyelmi működés is lehet. *uo. „Bármennyi megvettetés és szenvedés érjen is bennünket e földi élet folyamán, az mind nem fogható e belső harcokhoz.”*

Különleges szépségekben, tapasztalásokban, tudásokban lesz része annak, aki itt tart. Nem tudom elmondani, mert a szavak csak üresen koppannak, ezt csak az érti meg, aki megélte. Gyönyörű világ részesévé lett az Isten felé hazatartó lény. Gyengédség, finomság, végtelenség, abszolút létben való levés, teljesség minden szinten, ez az, ami jellemzi ezt és a következő lakásokban való életet.

uo. 2. f. „Ha tehát Ő Szent Felségének úgy tetszik, hogy valami természetfölötti kegyelemben részesítsen bennünket, a legnagyobb nyugalomban, szép csendesen és gyöngéden bugyogtatja ezt a vizet lelkünk mélyéből. Hogy azonban honnét és miként jön, azt én nem tudom.” Teréztől jobban nem lehetséges leírni, milyen ebben a lakásban. Nyugalom, akaratmentesség, béke, az Isten békéje önti el az embert.

uo. „Ezt a boldogságot és szellemi örömet az ember nem úgy érzi, mint a földieket; legalább kezdetben nem, bár később mindent betölt. Az említett víz ugyanis végigfolyik az összes lelki lakásokon és lelki tehetségeken, végül pedig még a testre is átterjed. Ezért mondom, hogy Istenben kezdődik és mibennünk végződik, mert valóban – amint ezt legjobban tudják azok, akiknek részüik volt benne – az ember egész lényé élvezi ezt a boldogságot, ezt az édességet.” Ezzel az egésszel csak fájditani lehet a kívülállók lelkét, remélhetőleg azonban egyben vonzóvá is lesz. Valahol az Istenhez való visszatalálás kezdete ez az állapot. Nem kell azon csodálkozni, hogy ennyire gyönyörűnek találja a lény, hiszen ebből eddig mindent nélkülözött. Hasonlatos – de sokkal nagyobb érzés...– ahhoz, amikor a koldus rájön, hogy ő egy ki-

rályfi, haza is viszik a palotába az Atyjához, és egyik ámulatból a másikba esik. A misztikát "művelő" ember valósággal belül felszáll, nem sárban taposó, nem kicsinyes apróságokon görcsölő, hanem valósággal széles szárnycsapásokkal repülő sas madár. Abból a magasságból látja már az életét és a többiét is, így tanácsai, véleménye sokkal igazabb, mint a környezetéé.

uo. *„Lehetetlen e tüneményt a képzelet játékanak tulajdonítani, mert akármennyire igyekezzünk is, sohasem leszünk képesek azt erőszakkal előidézni, s ebből magából kitűnik, hogy nem a mi anyagunkból készült, hanem az isteni bölcsesség tiszta színaranyából. Itt a lelki tehetségek, úgy hiszem, még nincsenek Istennel egyesülve, hanem csak meg vannak részegülve, s elámulva kérdik, hogy mi történik velük.”*

A Lélekben megrészegültség nagyon jó jelző, mert közben világosan tudja az ember (ebből is látszik, hogy nagyon is észnél lévő állapot, és ez így paradoxon), hogy még vissza kell mennie a földi létformába. Viszont tudata/lelke egy részében már nem fogja elhagyni ezt az állapotát, pontosan ezért a világ számára időnként egy kissé „kótyagosnak” tűnhet, mert állandóan benne dolgozik a másik lét ismerete, érzete, ami iszonyatos nagy különbség az ittenihez képest. Ezt a nagy feszülést csak különleges lelkek tudják feldolgozni és normálisan megélni, de ebben a szenteket (vagy szentségre meghívottakat) Isten kegyelme is segíti.

Ezért nem szabad erőltetni semmiféle ezoterikus beavatásokkal semmit sem, mert Isten tudja, ki mit bír, mire lett meghívva, de aki erőszakosan és manipulatív eszközökkel akarná ezt megélni, az könnyen az ideggyógyintézetben végzi. Ez nem játék, ez a legkomolyabb dolog a földön. (Itt ellentmondást lehetne vélni az előző, Akinek füle van a hallásra, az hallja meg című könyvemben leírtakkal, ugyanis ott egy fejezet arról szól, hogy a papok mielőtt felszentelik őket, kérdezzék meg – elmélkedésben – Jézus Krisztust, hogy elfogadja-e őket. Mondhatnánk, nem mindenki misztikus, és ez igaz is. Az, hogy ezért ki, mennyire hibás, és talán a régebbi életek tetteinek gyümölcse, most ezzel ne foglalkozzunk. Viszont az ellentmondást feloldva állítom, ha valaki annyira szereti Istent, hogy tiszta szívvel rá tud figyelni, annak, még ha nem is lesz lakások lakója, de Isten megszólal, válaszolhat a lelkében. Egy papjelölt pedig igenis szeresse ennyire az Istent, és jogos elvárásnak tartom, hogy mielőtt felszentelik, jelenjen meg az Úr előtt, hogy tudja, érezze, kinek fog szolgálni. Így annak ellenére, hogy misztikusnak nem nevezhető, mégis kialakulhat egy valós, lelki kapcsolat az Úrral. Ez persze még eljuttathatja a misztikusságig, de ez már további kegyelmek, odaadás stb. következménye lehet.

Jelszó: valós Istenszeretet, az őszinteség és az alázatosság. Itt már a lénynek semmit sem szabad – nem is akarna... – kérni, mindent Istenre kell hagynia, és Ő azt tesz a lélekkel, amit akar! Egyedül Isten tudja, hogy mi válik a javunkra, és mi nem. Itt valóban meg lehet élni, hogy semmit se akarjunk mi, Isten majd akar helyettünk és valóban az lesz legjobb nekünk is. Isten szent akarata szerint úgy, akkor, és oda viszi el a lelket, ahová, és ahogyan Ő akarja, és jónak látja.

Magammal is többször megtörtént, hogy kötelességszerűen egy-egy előadás témáját vittem volna az Úr elébe, amikor Ő csak arra várt, hogy nyugalomba helyezzem magamat, és szinte rám zúdította a közlését, kegyelmi adományait. Ilyenkor az ember mindent elfeled, abszolút nem lesz érdekes, hogy ő mit szeretett volna, átadja magát az Úrnak, tegyen vele, amit csak Ő jónak lát. Ezek a közlések olyan sokáig és mélyen lenyűgözik az embert, hogy azt sem tudja mi történt vele. Csak azt tudja, hogy olyan más, rengeteg különleges és gyönyörű élményt, tudást, valóságot kapott, amit soha semmivel nem cserélne el. Ami főképp hálára kötelezi a szemlélődésben lévő lényt, az az, hogy miért éppen vele történik mindez. Innentől sem lehet többé vonzó a bűnös, hiábavaló, mulandó gyönyörököt adó élet, mert már a végső, örök és valós életet ismeri, és részben már élheti is.

Uo. 3. f. „... ha Szent Felsége azt akarja, hogy értelmünk ne működjék, akkor van neki arra más módja, amennyiben oly fényt áraszt rá s annyira felfemeli mindama dolgok fölé, amelyekre magától képes, hogy egészen meg van igézve. .... Mikor érzi az összeszedettségi ima kegyelmét, jól teszi, ha szép csendesen és minden erőltetés nélkül beszünteti az okoskodást és elmélkedést, anélkül azonban, hogy az értelemnek vagy a képzeletnek működését igyekeznék teljesen felfüggeszteni.” Aki okoskodik vagy irányítani szeretne, az már veszített is! Ebben a helyzetben Istenen kívül senki sem kezdeményezhet, taníthat, közölhet. Ahhoz, hogy valaki ezt meg tudja tenni, már az előző lakások gyakorlatával kell rendelkeznie, különben nem megy az ilyen mérvű önátadás. Az ember – Isten nélkül – annyira simplex lény, hogy semmi, ami ennyire más és különleges, nem származhatna tőle. Mindig elképesztő az elképzelhetetlen variábilisság, az ötlettár, logikai sziporkázás, amiben annak van része, akit Jézus Krisztus vezet. Ez az egyik legnagyobb bizonyítéka annak, ki vezeti a misztikust, mert ilyet ember magától nem tudna, képtelen lenne kitalálni, produkálni.

Avilai Szt. Teréz figyelmeztetése: Uo. „Egy dologra figyelmeztetek azonban mindenkit, aki ebben a lelkiállapotban van, arra tudniillik, hogy szorgosan kerülje a bűnre vezető alkalmakat. Ezen a fokon ugyanis a lélek még nincs

megnevelve, hanem olyan, mint a kised, aki szopni kezd: ha az ilyent elválasztjuk anyja keblétől, vajon mi más várhatna rá, mint a halál? Én nagyon félttem az olyanokat, akiknek Isten megadta már ezt a kegyelmet, s akik – hacsak nem fontos okból s nem hosszabb időre – abbahagyják a belső imát, mert állapotuk szükségképpen napról–napra rosszabb lesz.” Időnként úgy tűnik itt már az ördög tehetetlen, de nem így van teljesen.

Szent Pál is figyelmeztetett arra, hogy aki áll, az eleshet, és ez is nagy igazság. Addig a sötétség tehetetlen, míg a lény a Fényben van, mert tudjuk, hogy a sötétség a fény hiánya. De ha az úton lévő elhagyja a Fényt, vagy – ezer okból lehetséges, – „lehalkítja” a lelkében, akkor a negatív erő ordítva, ezerszeres erővel támadja, mert – a lény eddigi világossága igen nagyon zavarta, – tudja, a jövőben is innen fogja a legnagyobb ütésekot kapni, ha most (valamiért időszakosan meggyengült állapotában) nem buktatja el a karmaiból már-már szabaduló lényt. Pontosan ezért van Jézus Krisztus állandó figyelmeztetése, amit Péternek is mondott, amikor a vízen járásban el akart süllyedni, hogy állandó élő kapcsolat legyen Vele. Mt 14.28–32 „Erre Péter így szólt: "Uram, ha te vagy, parancsold meg, hogy odamenjek hozzád a vízen!" "Gyere!" – felelte. Péter kilépett a bárkából és elindult Jézus felé a vízen. Az erős szél láttára azonban megijedt, és amikor merülni kezdett, felkiáltott: "Uram mentes meg!" Jézus kinyújtotta a kezét és megfogta. "Te kishitű – vont a kérdőre –, miért kételkedtél?" Amikor beszállt a bárkába, a szél nyomban elült.” Állandóan Jézus Krisztusra nézés, az élő kapcsolat minden kísértéstől megmenthet. Biztos jel, amikor Istentől származik a különleges állapot, és nem valami elbutulás, képzelgés következménye: uo. „Értsük meg jól, hogy mikor a dolog valóban Istentől származik, még ha van is úgy külső, mint belső kábultság, ez utóbbi sohasem fekszik rá a lélekre. Sőt, az ember annyira Isten közelében érezvén magát, telve van magasztos érzelmekkel.” Ezek a magasztos érzelmek, ez a találkozás megváltoztatja, fokról fokra nemesíti a lelket, és egy idő múlva Isten annyira maga felé fordítja a lényt, hogy az Ő arcát tükrözi mindenki felé a magáé helyett, ami egyre inkább háttérbe szorul.
